

Koniec kráľa Poľany

Pytliaci strieľajú aj medvede označené výskumníkmi.

V tretom májovom týždni bol upytličený kapitálny medveď samec, ktorého niekoľko rokov monitorovali výskumníci z Národného lesníckeho centra vo Zvolene. Medveďa, familiárne nazývaného Mišo, našli 23. mája v štátnom poľovnom revíri, ktorý obhospodarujú Lesy SR – Odštepny závod Slovenská Lupča, neďaleko kúpeľov Brusno v lokalite Stará Mara. Revír hraničí s dvomi prenajatými revírmi Kopok a Ľubietová.

BEZPROBLÉMOVÝ: Medveď na miesto úhynu prišiel z inej lokality, smrteľne poranený po dvoch zásahoch z dlhej guľovej zbrane. Lokalita nálezu spadá do časti Pohronia, ktorá je tradične známa nelegálnym lovom zveri. Veď len nedávno v tejto oblasti boli z väzenia vypustení niekoľkí „uctievatelia“ zákonov tohto štátu, ktorí si odsedeli za trestný čin pytliactva súdom uložený trest. Na jar v roku 2009 bol tento medveď označený satelitným telemetrickým obojkom na Poľane a ušnou značkou. Po roku ho stratil, ale v apríli 2012 bol

znovu odchytený na Poľane a označený novým obojkom. Tento tiež po určitom čase stratil, ale zostala mu ušná značka, podľa ktorej bolo telo pri náleze identifikované. Počas telemetrického monitorovania bola jeho poloha zaznamenávaná každú hodinu a prenášaná krátkymi textovými SMS správami do počítača na ďalšie spracovanie v mapových podkladoch. Pohyb tohto kapitálneho medvedieho samca v priestore Poľany a Veporských vrchov bol teda veľmi podrobne zmapovaný na ploche väčšej ako 22 065 hektárov.

Na charakter jeho povahy bolo možné usudzovať z početných stretnutí s lesníkmi, poľovníkmi, turistami, fotografmi a výskumníkmi, ktorým sa vždy vyhol a nikdy nikomu neublížil. Medveď Mišo, ktorý sa dožil veku 15 rokov (určenie presne podľa výbrusu zubu), sa počas dlhého života správal korektné a s nadhľadom voči ľuďom a ich majetku, pretože inak by už bol dávno z populácie odstránený ako problémový jedinec. Podľa nášho názoru nelegálne vystrelil na takéhoto medveďa je vrchol drzosti, ľudskej zvrá-

nosti, tuposti a ventilovania si svojich osobných problémov na zvieratách. Prípado vyšetruje polícia, nie je však ojedinelý počas nášho telemetrického sledovania medveďov.

ĎALŠIE PRÍPADY: Od roku 2007 sa realizuje výskum medveďa hnedého v oblasti širšieho regiónu Poľany a v Národných parkoch Malá a Veľká Fatra. Zo 16 medveďov monitorovaných satelitnou telemetriou boli dva upytličené a tri zmizli bez stopy. Boli tiež pravdepodobne zlikvidované pytlíkmi v duchu najnovšieho hesla mnohých legálnych aj nelegálnych držiteľov zbraní: „Keď štát nerobí poriadok s medveďmi, treba ich jednoducho streliť a nechať na mieste.“

Takýmto spôsobom bola napríklad v roku 2013 zabitá medvedica v poľovnom revíri Slanec, ktorý v oblasti Hriňovej susedí so známym štátnym revírom Chránená poľovná oblasť Poľana. Veľmi zlou vizitkou postoja k medveďovi je prípad upytliacenia telemetricky monitorovaného mladého samca v srdci Národného parku Malá Fatra, vo Vrátnej doline. Medveď uhynul

dokázateľne ľudským pričinením na krmovisku pre zver v blízkosti Hotela Boboty v poľovnom revíri 29. októbra 2012 krátko pred devätnástou hodinou. Zvlečený obojek z medveďa sme o niekoľko dní neskôr našli zahodený asi o 3 kilometre ďalej neďaleko Terchovej. Tento prípad nebol vyšetrený políciou.

NELEGÁLNY LOV: Zo vzorky šesťnástich telemetricky označených medveďov v dôsledku

FOTO VLADIMÍR HRUZ, TIBOR PATÁNY

nelegálneho pričinenia sa ľudí zmizlo päť. Táto strata vznikla za obdobie šiestich rokov, teda ročne sme v priemere z našej vzorky stratili 5,2 percenta medveďa. Číslo môže byť orientačnou pomôckou na vytvorenie si predstavy o počte upytličených medveďov.

Ak teoreticky predpokladáme, že na Slovensku žije približne 800 až 1 000 medveďov, potom uvedené percento straty by znamenalo, že každoročne je nelegálne zabíjaných asi 42 až 52 jedincov. Možno viac, možno o niečo menej, čo avšak nič nemení na veci, že medveď je považovaný za vzácneho živočícha, celoročne chránený druh, lovený na výnimku MŽP SR a zároveň prioritný druh podľa Smernice o biotopoch Európskej únie.

OCHRANA LEN NA PAPIERI:

Dávame do pozornosti otázku, či je celoročná ochrana veľkých šeliem u nás vôbec možná bez toho, aby nedochádzalo k nelegálnemu ničeniu časti ich populácií? Nechceme tým povedať, že riadne vykonávané poľovnícke obhospodarovanie šeliem je jediným správnym liekom na všetky problémy súvisiace s ich životom v kultúrnej krajine plnej ľudí. Skutočnosťou však zostáva, že ak poľovníci môžu loviť šelmy v rámci stanovených pravidiel hry a majú z toho úžitok, či už vo forme zážit-

ku, trofeje, alebo finančného zisku, bol by ich postoj k tejto zveri určite lepší, ako je teraz.

Potrebné by bolo zamyslieť sa aj nad možnosťou zásahu do reprodukčnej časti populácie, čiže vyšších vekovo-hmotnostných kategórií, čo by si však vyžadovalo veľmi citlivý prístup. Tieto argumenty sú psychologicky veľmi dôležité, pretože v prípade ich zavedenia do praxe budú aj sami poľovníci ochotní chrániť šelmy proti nelegálnemu ničeniu, ktoré majú na svedomí pytliači alebo nedisciplinovaní členovia z ich vlastných radov, ktorým do karát nahráva aj zákonná celoročná možnosť lovu „akože“ diviacej zveri na takzvaných vnaďiskách (kopy jadrového krmiva), ktoré sú prevádzkované a oproti ich definícii v zákone často zneužívané bez akejkoľvek kontroly a etiky.

Protiargumentom týchto tvrdení je, že aj pri serióznom a disciplinovanom poľovníckom obhospodarovaní šeliem vždy bude dochádzať tiež k ich pytliačeniu. Aj to je síce pravda, ale rozsah takéhoto nelegálneho lovu by bol určite menší, ako je v súčasnosti. Medveď zostal u nás chránený len na papieri, ale v realite má veľa nepriateľov, ktorých „anti-medvedie“ nálady sú podporované médiami. Tie verejnosti prednostne ponúkajú prípady konfliktných situácií namiesto toho, aby poukázali aj na to, že veľká väčšina medveďov je bezproblémových napriek tomu, že v preľudnenej krajine je pre ne čoraz menej vhodného prostredia.

Medveď je nesporné symbolom našej slovenskej prírody a zaslúži si od nás všetkých iný postoj, ako je ten súčasný. ■

Ing. SLAVOMÍR FINĎO, PhD.
Národné lesnícke centrum Zvolen

Ing. TIBOR PATAKY, PhD.
Lesnícka fakulta TU Zvolen

Ing. VLADIMÍR VICIAN, PhD.
Fakulta ekológie a environmentalistiky
TU Zvolen

Ing. JÁN NÔŽKA
Lesy SR š. p. OZ Kriváň,
poľovní hospodár Chránenej
poľovnej oblasti Poľana

Bez života: Miesto nálezu uhynutého medveďa Miša